

Livsmedelsföretagen Remissvar:

Kompletterande promemoria till betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)

Livsmedelsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för livsmedelsföretag i Sverige. Livsmedelsföretagen har omkring 750 medlemmar som representerar alla varianter av svenska livsmedelsföretag; små och stora med svenska och utländska ägare, familjeägda, jordbrukskooperativ, börsnoterade med flera.

Vi tackar för möjligheten att svara på denna remiss

Synpunkter

Livsmedelsföretagen har sedan länge påtalat vikten av fungerande avtal för att säkra livsmedelsförsörjningen. Förslaget presenterar tyvärr inga nya lösningar för hur vi ska komma vidare för att sluta sådana avtal.

Livsmedelsföretagen ställer sig också frågande till förslagen som de presenteras i promemorian. I paragraf 2 står att läsa: ”det ska i Sverige finnas beredskapslager av varor i livsmedelskedjan”, men det framgår inte hur detta är tänkt att finansieras. Vi saknar ett tydligt utpekande som klargör det statliga ansvaret för en eventuell sådan lagerhållning.

Som vi ser det är det antingen en hänvisning till ett mål som redan är uppfyllt i och med att livsmedelsföretag har lager av insatsvaror och färdiga produkter för att säkra flöde och leveranser. Eller så är målet behäftat med kostnader, men där det i promemorian inte går att utläsa om företagen drabbas av en ökad börda i form av lagerkostnader eller om det är tänkt att utgå marknadsmässig kompensation efter avtal.

Livsmedelsförsörjningens betydelse för ett fungerande samhälle är närmast ett axiom. Som Livsmedelsföretagen visat i rapporten [Recept för resiliens](#) har de senaste årens kriser inte inneburit någon brist som märkts på tallriken. Men för att Sverige ska uppnå en robust och effektiv livsmedelsberedskap krävs en sammanhållen strategi. Denna strategi bör ta utgångspunkt i att öka svensk produktion av mat och dryck, skapa en tydlig rollfördelning mellan myndigheter och näringsliv, bygga upp strategiska lager av kritiska insatsvaror och säkerställa industrins tillgång till energi, vatten, drivmedel och transporter.

I rapporten Recept för resiliens framgår också att livsmedelsförsörjningen har upprätthållits genom de svenska livsmedelsproducenternas förmåga att ställa om, diversifiera och säkra leveranskedjor och investera i egen energiförsörjning. Denna anpassning har skett till höga kostnader för en redan hårt pressad livsmedelsindustri. Om inget görs riskerar Sverige att förlora viktiga delar av sin inhemska produktion, vilket skulle göra oss ännu mer sårbara vid framtida kriser. Behovet av statlig lagring av livsmedel ter sig därför felriktat. I grunden är det förstås lönsamma och internationellt konkurrenskraftiga företag som utgör grunden för en trygg livsmedelsförsörjning. Detta har också tidigare tydligt framhållits av regeringen.

Det är också viktigt att framhålla att på samma sätt som en ökad hemberedskap innebär en ökad robusthet i samhället, så har den som ansvarar för offentliga måltider också en "hemberedskap" utifrån sitt verksamhetsansvar för att säkra att det kan serveras mat även om el eller rent vatten saknas. Det är också statens ansvar att säkra betalningar för utförda leveranser i händelse av en kris där betalningssystemen slås ut.

Ju mer mat vi producerar i Sverige, desto bättre är vår krisberedskap. Att producera och sälja mer mat och dryck skulle möjliggöra ökade investeringar i både primärproduktion, livsmedelsindustrin och dagligvaruhandeln, samt minska Sveriges sårbarhet vid försvagade eller brutna internationella leverantörskedjor.

Att öka den svenska livsmedelsproduktionen kan låta enkelt, men i realiteten krävs stora insatser från både företagen och det offentliga. All produktion måste nämligen matchas av efterfrågan, i Sverige eller utomlands. Planekonomiskt färgade produktionsmål leder bara till matsvinn, ineffektiv resursfördelning och minskade incitament till förbättring och utveckling.

En ökad livsmedelsproduktion, och i förlängningen en mer robust och lönsam livsmedelskedja, kräver både en ökad export och att fler svenskar väljer svenskt – på marknadsmässiga grunder. För att detta ska hända måste det bli billigare och enklare att producera mat och dryck i Sverige.

Ytterligare synpunkter

Det kan inte uteslutas att tanken med promemorian är att i förtid kunna öppna upp för upphandling av beredskapslager av livsmedel eller att det finns en koppling till värdlandsstöd inom Nato. Att kunna eliminera onödiga byråkratiska hinder för en mer skyndsam hantering i en svår situation är självfallet något som Livsmedelsföretagen ställer sig bakom. På samma sätt kommer vi på Livsmedelsföretagen fortsätta verka för att vara en aktiv röst och en handlingskraftig aktör när det gäller att bidra till att bygga Sveriges totalförsvar.

Björn Hellman, VD Livsmedelsföretagen.